

4.3 RECHTEN EN REGULERINGEN

Ga naar *NU Burgerschap online*. Daar kun je deze opdrachten ook maken.

- DOEL**
- Je weet welke rechten je hebt als werknemer.
 - Je weet hoe ziekteverzuim, zorgverlof en zwangerschapsverlof geregeld zijn.

UITLEG

Werknemers moeten goed en veilig kunnen werken. Werkgevers moeten op een goede manier met hen omgaan. Om daar voor te zorgen zijn er wetten. Er zijn wetten op het gebied van veiligheid, werktijden, loon en verlof.

De **Arbeidstijdenwet** geeft regels voor werktijden. Per beroep, leeftijd en geslacht is bepaald hoeveel uren je maximaal mag werken, op hoeveel pauze je recht hebt, of je nachtdiensten mag draaien, enzovoort.

De werkgever moet zorgen voor veiligheid. De regels hiervoor staan in de **Arbowet**. Als je bijvoorbeeld op een bouwplaats werkt, zorgt je werkgever voor een helm. Je moet die helm dan natuurlijk wel dragen, jij hebt ook verantwoordelijkheid.

Ook werkgevers en werknemers maken afspraken over hoe ze met elkaar werken. Dat leggen ze vast in een **collectieve arbeidsovereenkomst** (cao) voor een bepaalde beroepsgroep. Die cao's gelden meestal voor een of twee jaar. Deze afspraken gelden dan voor alle werkgevers en werknemers in een bepaalde beroepsgroep, zoals de bouw of de verpleging.

In een cao vind je onder andere afspraken over:

- een minimumloon (Het laagste loon dat iemand met jouw beroep mag krijgen.)
- voorwaarden voor overwerk (Mag je overwerken? Hoeveel mag je overwerken?)
- vakantiedagen
- voorwaarden voor ontslag (Wat moet er geregeld worden als je ontslag neemt of krijgt?)

De afspraken in een cao mogen afwijken van de wet, maar alleen als ze beter zijn. Ze mogen nooit slechter zijn dan in de wet.

Je arbeidscontract is een persoonlijke aanvulling op de cao.

VOORBEELD

Je werkgever moet ervoor zorgen dat je je werk zo veilig mogelijk kunt doen. Vooral als je werk risicovol is.

OPDRACHT Waar of niet waar? Kruis aan.**1**

	waar	niet waar
Hoeveel pauze je krijgt, is vastgelegd in de Arbeidstijdenwet.		
Alleen je werkgever moet zich aan de Arbowet houden.		
Regels voor veilig werken staan in de Arbowet.		
Een collectieve arbeidsovereenkomst geldt voor iedereen in Nederland.		

OPDRACHT Beantwoord de vragen.**2**

1 In welke beroepsgroep werk jij of ga je werken?
Google op beroepsgroep voor een overzicht.

2 Wat merk jij zelf van regels over werktijden op je werk of op je stage?

3 Wat merk jij zelf van regels op het gebied van veiligheid op je werk of op je stage?

OPDRACHT Lees de tekst. Beantwoord de vragen.**3**

Horeca-cao voor jongeren niet nageleefd

In de horeca nemen ze het niet zo nauw als het om de rechten van jonge medewerkers gaat. Met name de werktijden worden niet overal goed nageleefd.

Dat blijkt uit een rapport van de Arbeidsinspectie. Die deed onderzoek bij verschillende horecabedrijven. De Inspectie deelde boetes uit omdat bedrijven 16- of 17-jarigen na 23.00 uur lieten werken. Of meer dan negen uur achtereen lieten werken. Ook betrapte de Inspectie bedrijven die 15-jarigen na 21.00 uur lieten werken. Ook deze bedrijven kregen een boete.

Naar: www.spits.nl

1 Welke regels uit de horeca-cao worden volgens het artikel niet nageleefd?

- A regels over laat werken
- B regels over minimumloon
- C regels over pauzes

2 Wat gebeurt er als een werkgever zich niet aan de cao houdt?

- A Dan komen er nieuwe onderhandelingen.
- B Dan krijgt de werkgever een boete.
- C Dan moet de werkgever zijn bedrijf sluiten.

- 3 Waarom is het belangrijk om goed te weten wat er in jouw cao staat?
- A Dat is bij de wet verplicht.
 - B Je weet dan waar je recht op hebt.
 - C Omdat werkgevers alleen aan zichzelf denken.

UITLEG

Soms kun je niet werken. Omdat je ziek bent. Of omdat een familielid ziek is en jij ervoor wilt zorgen. Gelukkig zijn daar allerlei regelingen voor.

Als je door ziekte niet kunt werken, noem je dat **ziekteverzuim**. De periode waarin je ziek bent, betaalt je werkgever je (een deel van) je loon door. Tijdens je ziekte moet je wel werken aan je terugkeer naar je werk. Je werkgever zal je daarbij helpen.

Als je partner, kind of ouder ziek is, kun je **zorgverlof** opnemen. Je neemt dan vrij om voor iemand te zorgen.

Kortdurend zorgverlof is er om kort (hooguit enkele dagen) zorg te kunnen geven. Je neemt bijvoorbeeld zorgverlof op als je kind een griepje heeft. In een jaar kun je een paar keer kortdurend zorgverlof opnemen. Net als bij ziekteverzuim krijg je een deel van je loon doorbetaald.

Langdurend zorgverlof kun je opnemen om langere tijd voor iemand in je naaste omgeving te zorgen. Bijvoorbeeld bij een ernstige ziekte. Dit kan alleen in overleg met je werkgever. Je werkgever is dan niet verplicht om je loon door te betalen.

Zwangere vrouwen hebben recht op **zwangerschapsverlof**. Ze hebben recht op minimaal zestien weken verlof. Vanaf zes weken voor de verwachte geboorte van het kind mogen ze dit verlof opnemen. Tijdens hun verlof wordt het salaris gewoon doorbetaald. De partner heeft na de bevalling recht op **kraamverlof**. Dit verlof duurt een paar dagen.

VOORBEELD

Ook als je door een sportblessure niet kunt werken, krijg je je loon doorbetaald.

OPDRACHT

4

Welke regeling past erbij? Kruis aan.

- 1 Trudie wordt na zes maanden zwangerschap ziek en moet een paar dagen thuisblijven.
 - A kraamverlof
 - B ziekteverzuim
 - C zwangerschapsverlof

- 2 De moeder van Asmara is nu al ruim drie maanden ziek. Asmara zorgt voor haar en kan niet werken.
 - A kortdurend zorgverlof
 - B langdurend zorgverlof
 - C ziekteverzuim

- 3 De vrouw van Quency is net bevallen van een kind.
 - A kortdurend zorgverlof
 - B kraamverlof
 - C zwangerschapsverlof

- 4 De zoon van Abdelativ is ziek naar huis gegaan. Abdelativ krijgt een middag vrij om voor zijn zoon te zorgen.
 - A kortdurend zorgverlof
 - B kraamverlof
 - C langdurend zorgverlof

OPDRACHT

5

Beantwoord de vragen.

- 1 Van welke regeling voor verlof heb je weleens gebruik gemaakt?

- 2 Heb je weleens recht gehad op een van de regelingen, maar er geen gebruik van gemaakt? Omcirkel.

ja / nee
Zo ja, waarom heb je er geen gebruik van gemaakt?

- 3 Vind jij de regelingen voor verlof in Nederland voldoende, of juist niet?
Leg uit waarom je dat vindt.

OPDRACHT

6

Lees de krantenkop. Beantwoord de vragen.

Gezonder personeel levert miljarden op

- 1 Waarom is het voor werkgevers nadelig als werknemers vaak ziek zijn? Schrijf twee redenen op.

- 2 Wat vind jij geldige redenen om je ziek te melden? Kruis aan.
- A Je hebt griep.
 - B Je hebt je enkelbanden gekneusd bij het sporten.
 - C Je bent snotverkouden.
 - D Je hebt een blauw oog door een valpartij.
- 3 Praat met je klasgenoot over de antwoorden bij 2. Verschillen jullie van mening? Waarom?
- 4 Hoe zou je ziekteverzuim kunnen verminderen?
- Wat kan een werkgever doen? Bedenk samen twee manieren.
-
-
- Wat kan een werknemer doen? Bedenk samen twee manieren.
-
-

OPDRACHT **7** Bedenk voor elk van de genoemde regelingen een voorbeeldsituatie.

- 1 Arbeidstijdenwet
Voorbeeld Peter mag in een week niet meer dan twee nachtdiensten draaien.
- 2 Arbowet
 voorbeeld _____
- 3 Cao
 voorbeeld _____
- 4 Ziekteverzuim
 voorbeeld _____
- 5 Kortdurend zorgverlof
 voorbeeld _____
- 6 Langdurend zorgverlof
 voorbeeld _____
- 7 Zwangerschapsverlof
 voorbeeld _____
- 8 Kraamverlof
 voorbeeld _____